Mardi, ils 23 da fanadur 2019

südostschweiz LA QUOTIDIANA

Redacziun: Via Sommerau 32, 7007 Cuira, tel. 081 255 57 10, redacziun@laquotidiana.ch

1800 meters plattas e crappa

DAD AUGUSTIN BEELI / ANR

■ L'jamna vargada ein 50 emprendists dalla gruppa Implenia stai en acziun sin territori da Nagens sur Laax e Flem. Il mir schetg da Nagens ei buca in ordinari. Ed el ei buca il sulet.

Denter Péz Grisch e Crap Masegn ein las alps Nagens da Laax, Mughels da Schluein e Sogn Martin da Sagogn. Sin quei intschess dat ei differents mirs che s'audan tier in sistem da totalmein siat chilometers. Igl ein mesiras ch'il cantun ha promoviu avon rodund 150 onns. Entuorn gl'onn 1870 han ins anflau ina metoda per impedir ch'ils animals crodien el ver senn dil plaid «da Surcrap giu». Ins ha baghegiau rempars, respectiv mirs.

Ad in da quels liungs mirs da schurmetg sededichescha la fundaziun Pro Laax cun in project da restauraziun sur pliras etappas. Cun Matthias Götsch, in specialist da mirs schetgs, ha ella anflau in menader tecnic cumpetent e cun liunga experientscha. Valérie Frede, geologa dalla gruppa Implenia, habitescha a Laax. Ella ei responsabla pils 200 emprendists dalla gruppa. Cun sia intermediaziun eis ei gartegiau d'instradar la stad 2018 in camp da lavur. L'jamna vargada ha puspei ina gruppa dad emprendists passentau in'jamna els cuolms dil Grischun.

➢ PAGINA 5

Il mir cunfinescha las pastiras aultas da Nagens encunter la greppa da Platt'Alva. Lunsch sut ves'ins gl'Uaul Grond e Flem.

FOTO A. BEELI

Ils giuvenils dad Implenia ch'ein stai l'jamna vargada en acziun han tschentau crap sin crap. FOTOS V. FREDE/A. BEELI

Crap sin crap, sin 2100 m.s.m.

Il mir da Nagens, in object cultural enteifer l'Arena tectonica Sardona

DAD AUGUSTIN BEELI / ANR

■ L'jamna vargada ein 50 emprendists dalla gruppa Implenia stai en acziun sin territori da Nagens sur Laax e Flem. Els han gidau da "pinar" in mir schetg da 1800 meters lunghezia. La fundaziun Pro Laax ha iniziau il project da restaurar il "mir chines". Per l'Arena tectonica Sardona eis ei in object cultural marcant amiez la cuntrada. Avon treis onns ha Erwin Schmid, in habitont da Laax e commember dil cussegl da fundaziun Platta Pussenta, rendiu attent agl object. El ei attaschaus als mirs schetgs sco part dil patrimoni regiunal e perdetga d'ina cuntrada urbanisada e cultivada. Enzatgei ch'ins drova buca pli va en emblidonza e svanescha cul temps. Aschia eis el cul mir da Nagens. Il mir lunsch sur Laax e Flem, construius cun plattas da crap-caltschina, sballunava pli e pli e mava en decadenza. Igl ei ina perdetga d'in temps ch'ins ha tschentau ella cuntrada objects marcants, construi cun gronds sacrifezis. El territori dallas alps da Surcrap dat ei differents "mirs chines". Ina part da quel, il mir da Nagens, vegn dapresent restauraus. Grazia agl impuls dad Erwin Schmid ha la Pro Laax instradau gl'onn vargau ina renovaziun en etappas.

Ustonza encunter curdada

Il mir da Nagens ei buca in ordinari. Ed el ei buca il sulet. Denter Péz Grisch e Crap Masegn ein las alps Nagens da Laax, Mughels da Schluein e Sogn Martin da Sagogn. Sin quei intschess dat ei differents mirs che s'audan tier in sistem da totalmein siat chilometers. Igl ein mesiras ch'il cantun ha promoviu avon rodund 150 onns. El territori da carst, cun ruosnas e greppa amiez bien arvadi, han ins vuliu impedir accidents e curdada da biestga. Da macort'aura eis ei leu numnadamein savens spessa tschaghera e brentina. In dils mirs marcants ei denter Mughels e Sogn Martin, quel s'extenda da nord encunter sid sin ina distanza da rodund 1,5 chilometers. Gl'object cunfinescha las alps, el schurmegia cunzun da curdadas ella Val da Dumengias. In secund mir da circa 1,8 chilometers suonda la greppa da sid encunter nordvest naven dalla staziun dalla teleferica Scansinas-Nagens. Igl object ei ina ustonza encunter las preits-craps digl Urschein e Columbard.

Entuorn gl'onn 1870 han ins anflau ina metoda per impedir ch'ils animals crodien el ver senn dil plaid "da Surcrap giu". Ins ha baghegiau rempars, respectiv mirs. Encunter nordost ha ei ulteriuras preits-crap prigulusas. Leu han ins baghegiau in mir da 1,8 chilometers encunter la Platt'Alva da Flem. A quei mir sedichescha la fundaziun Pro Laax dapresent cun in project da restauraziun sur pliras etappas. Cun Matthias Götsch, in specialist da mirs schetgs, ha ella anflau in menader tecnic cumpetent e cun liunga experientscha. Onn vargau ha Götsch menau per l'emprema gada in plazzal da baghegiar sin 2130 m.s.m. cun 50 emprendists dalla gruppa Implenia. L'interpresa da baghegiar cun 10'000 emploiai ha sia sedia principala a Dietlikon. Valérie Frede, ina menadra da ressort dad Implenia, habitescha a Laax. Ella ei responsabla pils 200 emprendists dalla gruppa. Cun sia intermediaziun eis ei gartegiau d'instradar la stad 2018 in camp da lavur pils giuvenils che fineschan gl'onn proxim lur emprendissadi en in dils diesch mistregns.

Aschia han 50 giuvens e giuvnas da diesch differents mistregns passentau l'jamna vargada in'jamna els cuolms dil Grischun. Gl'engaschi ei declaraus sco engaschament social. Finamira eis ei da rinforzar la cumpetenza sociala, da promover il contact denter els da dar impuls alla buna convivenza. Luvrar maun en maun, emprender da baghegiar senza maulta, senza betun ed asfalt, ei stau ina finamira secundara. A Nagens han els cuntinuau quei che lur collegas havevan entschiet igl onn vargau. Erwin Ardüser, il president dalla Pro Laax, ha inspectau gievgia vargada la lavur. El ei satisfatgs da quei che la gruppa ha prestau enteifer tschun gis cun Matthias Götsch. Il mir da Nagens tonscha naven dalla staziun da muntogna dalla pendiculara Grauberg tochen giu tiel lag artificial da Nagens. Quei mir, che s'auda tier in entir sistem da mirs schetgs en in territori vegliander, savess esser in interessant ed attractiv object pil turissem da stad. El schai perinagada en liug attractiv cuntrada dall'Arena tectonica Sardona.

Els han inspectau la lavur, da sen. Corsin Caduff (Pro Laax), Matthias Götsch (menader tecnic), Valérie Frede (Implenia) ed Erwin Ardüser (Pro Laax).

Sur l'Alp Nagens: La part giudem dil mir, cul lag artificial, ei daferton restaurada.

Ils giuvenils en acziun, duront la lavur.

Cordas stendidas han indicau la lingia ch'il mir sto haver.

In bi aspect: Il mir s'extenda da sid encunter nord.

Il menader tecnic Matthias Götsch contempla in toc dil mir.